

Doporučení k omezení šíření myxomatózy u zajíců

V České republice byl dne 28. 8. 2025 poprvé potvrzen vysoce patogenní kmen viru myxomatózy u zajíce polního, který byl doposud prokázán v příhraničních oblastech Jihomoravského kraje, sousedících s Rakouskem. Na základě předpokladu dalšího šíření je na místě zmínit některá doporučení, související s minimalizací přenosu myxomatózy zajíce do dalších oblastí. K vůbec prvnímu potvrzení tohoto kmene viru myxomatózy (ha-MYXV) došlo v roce 2018 u zajíce iberského v Portugalsku a ostatně i z části Pyrenejského poloostrova pocházejí první poznatky, které se myxomatóze u zajíců věnují. Z hlediska zaječí populace je důležitá celková mortalita, která je u iberského zajíce odhadována na přibližně 57 % (García-Bocanegra et al. 2019), ovšem potvrzená data ze Střední Evropy prozatím chybí. Podle ústního sdělení rakouských kolegů, kde je vir již od jara tohoto roku, je úmrtnost velmi vysoká. Zároveň je důležité zmínit, že proti tomuto rekombinantnímu viru neexistuje účinná vakcína. Jediné srovnání běžných komerčních vakcín proti myxomatóze bylo provedeno v jižním Portugalsku. Zatímco u králíků poskytla vakcinace plnou ochranu, u zajíců nebyla vůči kmenu ha-MYXV potvrzená žádná ochrana (Santos et al. 2022).

Na základě dostupných poznatků je tedy zřejmé, že není možné šíření virové infekce myxomatózy omezit očkováním. Doporučení k omezení šíření proto spočívají především v apelu na osoby, které se mohou dostat nejčastěji do kontaktu s infikovanými jedinci a nákazu dále šířit. Ostatně zmíněný lidský faktor evidentně způsobil i přenos z původních ohnisek v Portugalsku a Španělsku na území severního Německa, a proto je nutné dodržovat zásady zejména uvnitř myslivecké komunity. S ohledem na blížící se loveckou sezónu se jedná zejména o ponechávání ulovených jedinců zajíce v katastrálním území, respektive v honitbě, ve které byli zajíci uloveni, což platí i pro nalezené uhynulé jedince. Virus myxomatózy **neohrožuje člověka ani psy**, ovšem s ohledem na možné nakažení jedinců **tularémií** nebo **brucelózou**, což jsou nebezpečné nákazy přenosné ze zajíců na člověka, je nanejvýše vhodné při manipulaci s uhynulými kusy použít **rukavice** a pečlivé mytí rukou. Šíření může být omezeno desinfekcí a pečlivým očištěním obuvi a oblečení. Zásady těchto opatření by měly být uplatněny i na lovecké psy. Bylo by prospěšné, aby se v oblastech s výskytem viru nekonalý zkoušky psů, a nejméně aby při nich nebyli používáni zajíci (například na vlečky). Riziko přenosu nákazy do oblastí, odkud účastníci zkoušek přijeli je velmi vysoké.

V případě, že v honitbě doposud nebyla myxomatóza potvrzena, je žádoucí nejprve informovat místně příslušnou krajskou veterinární správu o nálezů uhynulých, případně nemocných jedinců. Krajská veterinární správa rozhodne o laboratorním vyšetření a v případě, že bude rozhodnuto o provedení vyšetření na myxomatózu, je třeba doručit uhynulé zajíce na KVS. Pokud již byl virus v honitbě potvrzen, další vyšetření na náklady státu neprobíhá a kadávery by měly být neškodně odstraněny, nejlépe dostatečně hlubokým zakopáním. Myslivci si ale můžou uhynulé zajíce nechat vyšetřit na vlastní náklady. Manipulovat s uhynulými jedinci přísluší pouze uživateli dané honitby. Veřejnost by se měla v dané věci obracet na zástupce místních mysliveckých spolků. V případě nálezů uhynulých jedinců zajíce polního v intravilánu obcí pak na místní samosprávy.

Z hlediska dalšího šíření myxomatózy u zajíců je možné očekávat spíše snížení dynamiky od konce září, a to s ohledem na nižší teploty a menší aktivitu hmyzu, který je hlavním vektorem šíření. Virus se dále šíří i kontakty mezi pozitivními a doposud neinfikovanými jedinci. I proto je rychlost šíření u zajíce polního nižší než u králíka divokého, kde se virus šíří především kontakty v kolonii a předává se mezi jedinci velmi rychle. Stejně tak, jako v případě šíření dalších virových nákaz platí možnost omezení šíření snížením hustoty populací zajíce, která je ostatně již v současné chvíli na našem území značně fragmentovaná.

V dalších týdnech bude docházet k testování zaslaných jedinců zajíce polního a k monitoringu šíření na našem území. Zároveň monitorujeme situaci v Německu a v Rakousku, a v případě získání nových poznatků o nich budeme informovat.

Ing. Jan Cukor, Ph.D., *Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti a Česká zemědělská univerzita v Praze; cukor@vulhm.cz*

Prof. RNDr. Jakub Hruška, CSc., *Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i.; jakub.hruska@geology.cz*

MVDr. Petr Václavek, Ph.D., *Státní veterinární ústav Jihlava; vaclavek@svujihlava.cz*

MVDr. Katarína Juhášová, *Státní veterinární správa ČR, k.juhasova@svscr.cz*

Ing. Jiří Janota, *Českomoravská myslivecká jednota, z.s.; jiri.janota@cmmj.cz*

V Praze dne 4. 9. 2025

Českomoravská myslivecká jednota, z.s.

Sekretariát, záložní adresa:

Lešanská 1176 / 2a, 141 00 Praha 4

Sídlo, fakturační adresa:

Jungmannova 32/25, 110 00 Praha 1

IČ: 00443174

DIČ: CZ00443174

Běžný účet: 6630011/0100

Telefon: +420 221 592 961

Email: cmmj@cmmj.cz

Datová schránka: tmif5k2